

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง

เล่ม ๑

กก : พี่ช - ไกลบ้าน, พระราชนิพนธ์

จัดพิมพ์เนื่องใน

พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ

๕ ธันวาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

กก : พืช	๑	กรมช่างมหาดเล็ก ดู ช่างหลวง	๓๔
กก : เสื่อ	๑	กรมช่างสนะ ดู ช่างหลวง	๓๔
กกุธภัณฑ์	๓	กรมช่างสิบหมู่	๓๕
กง, ขนม	๖	กรมพระราชวังบวรสถานมงคล	๓๘
กงเกวียน, ขนม ดู กง, ขนม	๖	กรมพระอาลักษณ์	๓๘
กงไกรลาส, อำเภอ	๖	กรรเจียกจร : เครื่องประดับ	๔๑
กงจักร : การเล่น	๑๐	กรรชิง : เครื่องใช้	๔๑
กงหนองแก, ขนม	๑๐	กรรชิงเกล็ด : เครื่องใช้	๔๑
กฏมณฑลเชียรบาล	๑๑	กรรบิด	๔๒
กฏหมายตราสามดวง	๑๒	กรรกริมย์ ดู เครื่องสูง	๔๒
กฐิน : ประเพณี	๑๕	กรรมฐาน	๔๒
กต, ปลา	๑๘	กรวดน้ำ : พิธีกรรม	๔๕
กถาสรีตสาคร	๑๙	กรวยเชิง, ลาย	๔๕
กนกนคร	๑๙	กรองคอ : เครื่องประดับ	๔๗
กบ : เครื่องใช้	๒๑	กรองทอง	๔๗
กบ, เขา	๒๔	กรอบกระจังหลังซุ้ม	๔๗
กบ, วัด ดู กบ, เขา	๒๕	กรอบเข็ดหน้า	๔๗
กบเดินกระต่ายระยาง, กลบท	๒๖	กรอบผ้าเข็ดหน้า ดู กรอบเข็ดหน้า	๔๙
กบเดินกลางสระบัว, กลบท	๒๖	กระจกเกวียน	๔๙
กบเดินด้อยหอย, กลบท	๒๗	กระจกลายยา	๔๙
กบเดินสลักเพชร, กลบท	๒๗	กระจกสี่	๕๑
กบาล : เครื่องใช้งานหล่อโลหะ	๒๘	กระจิง, ลาย	๕๑
กบาล : ภาชนะใส่เครื่องเช่น	๒๘	กระจิง, ขนม	๕๓
กบินทร์บุรี, อำเภอ	๒๘	กระจับปั้ง ดู จะปั้ง	๕๔
กบิลพรหม	๓๒	กระจับปี : เครื่องดนตรี	๕๔
กรม	๓๒	กระจำ : เครื่องใช้	๕๔
กรมโขน ดู โขน, กรม	๓๔	กระจาด	๕๗
กรมช่างเงิน ดู ช่างหลวง	๓๔	กระจาดตากกรวย	๕๗
กรมช่างดอกไม้เพลิง ดู ช่างหลวง	๓๔	กระจายนระมณฑล, กลบท	๕๘
กรมช่างทหารใน ดู ช่างหลวง	๓๔	กระจี้	๕๘
กรมช่างปั้น ดู ช่างหลวง	๓๔	กระเจียบ : พืช	๕๘

กระแจะ : พืช	๕๙	กระทงใหญ่	๙๓
กระโจม, สระ	๖๐	กระท้อน : พืช	๙๓
กระซอน	๖๐	กระท้อนทรงเครื่อง	๙๔
กระซัง	๖๑	กระท้อนลอยแก้ว	๙๔
กระชาย : พืช	๖๑	กระท่อม ดู กระต๊อบ	๙๔
กระเชอ	๖๒	กระทะ	๙๔
กระแขง : เครื่องใช้	๖๒	กระทาย	๙๖
กระแขง, เรือ	๖๒	กระทุ่มแบน, อำเภอ	๙๖
กระคัง	๖๓	กระเทียม : พืช	๑๐๐
กระดองหาย : เครื่องใช้ ดู ไมค์ฉนฉาย	๖๔	กระบาย	๑๐๑
กระดองหาย : พิธีกรรม	๖๔	กระบอง	๑๐๑
กระดาด, เกาะ	๖๕	กระบองเพชร	๑๐๓
กระदानชนวน	๖๖	กระบะ : เครื่องใช้	๑๐๓
กระदानดำ	๖๗	กระบาย	๑๐๔
กระदानถีบ	๖๙	กระบี	๑๐๔
กระदानรวมข้าว	๖๙	กระบีกระบอง	๑๐๕
กระดาษ, การทำ	๗๐	กระบีรุช, ธง	๑๐๖
กระดี, ปลา	๗๔	กระบุง	๑๐๖
กระดิง	๗๕	กระเบียง	๑๐๗
กระดิงพรวน	๗๕	กระเบียง, สระ	๑๑๒
กระโดดเชือก : การเล่น	๗๖	กระเบียงคีนุก	๑๑๓
กระต๊อบ	๗๗	กระฝีก	๑๑๓
กระตัวแทงเสื่อ : การละเล่น	๗๘	กระเพาะ	๑๑๓
กระต่ายขูด	๗๙	กระยาสารท, ขนม	๑๑๓
กระต่ายตื้นคุม : สำนวน	๘๑	กระวาน : พืช	๑๑๔
กระต่ายสามขา : นิทาน	๘๑	กระษัตรา, วัด ดู กษัตราธิราช, วัด	๑๑๔
กระแตได้ไม้, กลบท	๘๒	กระษัตรากรม, วัด ดู กษัตราธิราช, วัด	๑๑๔
กระแตเวียน : เครื่องใช้	๘๓	กระษัษ	๑๑๔
กระถิน : พืช	๘๔	กระสือ : ผี	๑๑๗
กระโถน	๘๖	กระเสียว, เชื้อน	๑๑๗
กระโถนทองพระโรง ดู กระโถน	๘๘	กระหนก, ลาย	๑๑๘
กระโถนปากแตร ดู กระโถน	๘๘	กระหนาบ	๑๑๙
กระทง	๘๘	กระหัง : ผี	๑๒๐

กระหม่อม : นิมิต	๑๒๐	กลาโหม, กระทรวง	๑๘๘
กระโท่, ปลา	๑๒๒	กล้า ดู กร้า	๑๙๕
กระอ้วแหวงควาย : การละเล่น	๑๒๓	กลิ้งหินชิงนาง : นิทาน	๑๙๕
กรับ : เครื่องดนตรี	๑๒๔	กวนอู, ศาสเจ้า	๑๙๖
กราบ ดู ไหว้	๑๒๖	ก้วยเดี่ยว	๑๙๗
กราบเบญจางคประดิษฐ์ ดู ไหว้	๑๒๖	ก้วยเดี่ยวเส้นจันท์	๑๙๘
กราย, ปลา	๑๒๖	กวางเดินดง, กลบท	๑๙๘
กร้า	๑๒๖	กวาดคอก ดู กวาดคยา	๑๙๙
กรินทปัทมา	๑๒๗	กวาดคยา	๑๙๙
กรี เดชาติวงศ์, หม่อมหลวง	๑๒๗	กษัตริราช, วัด	๑๙๙
กรุงเทพ, มหาวิทยาลัย	๑๒๘	กษัตริย์ศึก, สะพาน	๒๐๒
กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย, โรงเรียน	๑๓๑	ก.ส.ร. กุหลาบ	๒๐๒
กรุงเทพมหานคร	๑๓๕	กองข้าว : ประเพณี	๒๐๔
กรุงเทพมหานคร ดู ธนบุรี, กรุงเทพมหานคร	๑๕๑	กองช่างก่อ ดู ช่างหลวง	๒๐๕
กรุงเทพมหานครโกสินทร์ ดู รัตนโกสินทร์, กรุงเทพมหานคร	๑๕๑	กองช่างเลื้อย ดู ช่างหลวง	๒๐๕
กรุงเทพมหานครดู ดู ศรีอยุธยา, กรุงเทพมหานคร	๑๕๑	กองทัพบก	๒๐๖
กรุงเทพมหานครดู ดู สุโขทัย, กรุงเทพมหานคร	๑๕๑	กองทัพเรือ	๒๑๓
กรุง, เพลง	๑๕๑	กองทัพอากาศ	๒๑๕
กฤษฎาสอนน้องคำฉันท์	๑๕๑	กองฟาง	๒๑๙
กลบท	๑๕๔	กอลมเบตต์, บาทหลวง	๒๒๐
กลบทศิริวิบูลยภิต	๑๕๙	กะแซ่	๒๒๒
กลมกลืนกลอน, กลบท	๑๖๑	กะทอ	๒๒๒
กล้วย	๑๖๒	กะทาด, ขนม	๒๒๒
กล้วยแขก	๑๖๘	กะทือ : พืช	๒๒๓
กล้วยบวชชี	๑๖๘	กะทือซ่า : อาหาร	๒๒๓
กลอง : เครื่องดนตรี	๑๖๘	กะทะ ดู เกวียนในภาคกลาง	๒๒๓
กลองบ้านปากน้ำ จังหวัดอ่างทอง	๑๗๗	กะเนาะ	๒๒๓
กลองเป็นเหตุ : นิทาน	๑๘๓	กะปี	๒๒๓
กลอน	๑๘๓	กะปีคั่ว	๒๒๔
กลอนแดง	๑๘๖	กะปีปล่า	๒๒๔
กลอนสวด	๑๘๖	กะปีมอญ	๒๒๔
กลากเคลื่อน	๑๘๘	กะปีหลน	๒๒๕
กลางคลอง, วัด ดู เจริญสุขาราม, วัด	๑๘๘	กะเพรา : พืช	๒๒๕

กะละแม, ขนมห	๒๒๖	กาบอกข้าว : ความเชื่อ	๒๖๗
กะลัน ดู ลัน	๒๒๖	กาฟักไข่ : การเล่น	๒๖๙
กะลา	๒๒๖	กาญจนบุรี, จังหวัด	๒๗๐
กะโล่ : ภาชนะปิดปากกระจาด	๒๒๗	กาญจนบุรี, สถาบันราชภัฏ	๒๘๙
กะโล่ : ภาชนะรองกรงนกเขา	๒๒๗	กานพลู : พืช	๒๙๑
กะโล่ : ภาชนะล้างผัก-ปลา	๒๒๗	ก้านต่อดอก, กลบท	๒๙๒
กะโล่ : ภาชนะใส่ของ	๒๒๗	ก้านต่อดอก, ลาย	๒๙๓
กะโล่, หมวก	๒๒๗	กาบ, ลาย	๒๙๓
กะโล่ใบตาล, หมวก	๒๒๘	กาพยคันณะ	๒๙๕
กะหลาป่า	๒๒๘	กาพยสารวิลาสินี	๒๙๗
กะเหรี่ยง	๒๒๙	กาพย์	๒๙๙
กะเหรี่ยงในกาญจนบุรี	๒๓๐	กาพย์ขั้วไม้	๓๐๒
กะเหรี่ยงในเพชรบุรี	๒๔๐	กาพย์ห่อโคลง	๓๐๓
กะเหรี่ยงในราชบุรี	๒๔๖	กามโรค	๓๐๔
กะแอ : เครื่องใช้	๒๔๗	การตั้งหลักแหล่งในภาคกลาง	๓๐๔
กั๋งสดาล	๒๔๗	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	๓๑๒
กั๋งหัน	๒๔๘	การแพทย์แผนไทย	๓๑๖
กัญญา	๒๔๙	การแพทย์แผนไทยภาคกลาง :	๓๒๓
กัญญา, เรือ	๒๔๙	ประวัติและภูมิปัญญา	
กัณฑ์หลอน, นิทาน	๒๕๐	การเล่นพื้นบ้านในภาคกลาง	๓๒๙
กั๊ดจิ้งหรีด : การเล่น	๒๕๐	การวิก	๓๓๓
กั๊ดปลา : การเล่น	๒๕๑	การศึกษาในวิถีชีวิตไทย	๓๓๓
กั๊ดแมลงทับ : การเล่น	๒๕๔	การศึกษาที่บ้าน	๓๓๕
กั๊ดปพฤกษ์, ตัน	๒๕๔	การศึกษาในวัง	๓๓๗
กั๊ดยามมิตร, วัด	๒๕๗	การศึกษาในวัด	๓๔๑
กั๊ดยามมิตรี (เจนส์ ไอเวอร์สัน เวสเตนการ์ด), พระยา	๒๕๙	กาลหว่าร์, วัด	๓๔๖
กั๊ดยามมิตรี (ดร.ฟรานซิส บี. แซร์), พระยา	๒๖๐	กำชัย ทองหล่อ, นาย	๓๔๗
กากระเบีย : เครื่องใช้	๒๖๑	กำท่าย : การเล่น	๓๔๙
กาگی	๒๖๒	กำแพงแก้ว	๓๔๙
กาชาดไทย, สกา	๒๖๔	กำแพงเพชร, จังหวัด	๓๕๒
กาทับไหล่, ลาย	๒๖๗	กำแพงเพชรพิทยาคม, โรงเรียน	๓๖๖
กาน้ำ : อาชีพ	๒๖๗	กำแพงเพชรอัครโยธิน, พลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ	๓๖๗

กำแพงแสง, วัด	๓๖๘	เกย	๔๑๖
กำแพงแสน : เมืองโบราณ	๓๖๘	เกริก, มหาวิทยาลัย	๔๑๗
กำแพงแสน, อำเภอ	๓๗๐	เกริงกะเวีย, บึง	๔๑๙
กำไล	๓๗๓	เกรียง : เครื่องใช้	๔๒๐
กำสรวลโคลงตัน	๓๗๕	เกลียวสุโขทัย, ขนม	๔๒๐
กิ่งก่องแก้ว : การเล่น	๓๗๖	เกลือ	๔๒๑
กินข้าวห่อ : ประเพณี	๓๗๖	เกวียนในภาคกลาง	๔๒๓
กินนร-กินรี	๓๗๗	เกศไชโย, วัด	๔๒๖
กินปลิง : ประเพณี	๓๗๘	เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง	๔๒๗
กินนรเก็บบัว, กลบท	๓๘๐	เกสรลำเจียก, ขนม ดู ลำเจียก, ขนม	๔๓๒
กินนรรำ, กลบท	๓๘๑	เก้าอี้หวาย, อำเภอ	๔๓๒
กินหมาก	๓๘๑	เก้าอี้ดนตรี, การเล่น	๔๓๔
กั๊ก	๓๘๘	เกาะ, วัด ดู สัมพันธวงศ์, วัด	๔๓๕
กัญฉี่จีน, ชุมชน	๓๘๙	เกาะกูด, กิ่งอำเภอ	๔๓๕
กัญฉี่เจ้าเซ็น	๓๙๓	เกาะแก้วสุทธาราม, วัด	๔๓๗
กัญฉี่ดาว, วัด	๔๐๑	เกาะหลัก ดู หลัก, เกาะ	๔๓๗
กัญฉี่จิ้ง	๔๐๒	เกิด, ประเพณี	๔๓๗
กัญฉี่	๔๐๒	เกียง : เครื่องใช้	๔๔๓
กัญฉี่, วัด	๔๐๓	เกียด	๔๔๓
กุดัน	๔๐๔	เกียรติมูข	๔๔๔
กุมารทอง : เครื่องราง	๔๐๔	เกี่ยวข้าว, เพลง	๔๔๔
กุกาตีไม้ : การละเล่น	๔๐๖	เกี่ยวประทีป : เครื่องใช้	๔๔๕
กุกเวร, ท้าว	๔๐๘	เกี่ยวผ้า	๔๔๕
กุกุสราช, กลอนสวด	๔๑๐	แกง	๔๔๖
กุกุสธาราม, วัด ดู กษัตริราช, วัด	๔๑๑	แกงบวด, ขนม	๔๔๕
กุกุหลาบ สายประดิษฐ์, ดู ศรีบูรพา	๔๑๑	แกงบอน ดู บอน	๔๔๕
กุกุ๊กกับ ดู อีกุ๊กอีกับ	๔๑๑	แกงอ่อม	๔๔๕
กุกุขชาย, ขนม	๔๑๑	แกงกระจัน, เชื้อน	๔๔๖
กุกุขชาย : พืช	๔๑๑	แกงกระจัน, อำเภอ	๔๔๗
กุกุขบุรี, อำเภอ	๔๑๒	แกงกระจัน, อุทยานแห่งชาติ	๔๔๙
กุกุขเลี้ยง	๔๑๔	แกงคอย, อำเภอ	๔๖๑
กุกุ, วัด	๔๑๕	แกงซอง, น้ำตก	๔๖๔
กุกุด : ผัก	๔๑๕	แกงโสภา, น้ำตก	๔๖๔

แก่นจันทร์, กลอนสวด	๔๖๔	โกนจุก : พิธี	๔๘๔
แกลง, อำเภอ	๔๖๕	โกย วรรณกุล, ร้อยเอก	๔๘๗
แก้ว, สระ (ปราจีนบุรี)	๔๖๙	โกรกพระ, อำเภอ	๔๘๙
แก้ว, สระ (ลพบุรี)	๔๗๐	โกร่ง : เครื่องป้องกัน	๔๙๔
แก้วกิริยา, นาง	๔๗๑	โกร่ง : ภาชนะสำหรับบด	๔๙๔
แก้วเก้าประการ คุณ นพรัตน์	๔๗๒	โกศ	๔๙๔
แก้วชิงดวง, ลาย	๔๗๒	โกศอัฐิ	๔๙๙
แก้วพิจิตร, วัด	๔๗๓	โก้ป่า, เพลง	๕๐๐
แก้วหน้าม้า	๔๗๔	โกรทอง	๕๐๑
แกะสลักหินที่อ่างศิลา	๔๗๘	โกรลาส, เขา	๕๐๓
โกโรโกโส, วัด	๔๗๙	โกรลาส, เขาจำลอง	๕๐๔
โกสินารายณ์, สระ	๔๘๐	โกรสรวิชาติ, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น	๕๐๕
โกก : เครื่องใช้	๔๘๑	โกรสรสีห	๕๐๖
โกกเกก : ของเล่น	๔๘๒	ไกลกังวล, วัง	๕๐๗
โกกงาง : พืช	๔๘๒	ไกลบ้าน, พระราชนิพนธ์	๕๐๙
โค้งศรเนตรเพลง, กลบท	๔๘๓		